

Keuhkokuume (Aikuisen kotisyntyinen bakteerikeuhkokuume)

30.1.2024

Keuhkokuume (pneumonia) tarkoittaa keuhkokudoksen infektiota, jonka on aiheuttanut bakteeri, virus tai molemmat. Kotisyntyinen tarkoittaa sitä, että se on alkanut muualla kuin sairaalassa ja bakteerikeuhkokuume vastaavasti sitä, että sen on aiheuttanut bakteeri. Aikuisen bakteerikeuhkokuume hoidetaan antibiootilla. Valtaosa potilaista voidaan hoitaa turvallisesti kotona.

Oireet

Keuhkokuumeen yleisiä oireita ovat yleensä yskä, hengenahdistus, kuume ja rintakipu. Keuhkokuume aiheuttaa myös hengityksen tihentymistä, sydämen sykkeen nousua ja hapenpuutteen tunnetta.

Keuhkokuumetta tulee epäillä, jos on edellä kuvattuja oireita, yleiskunto on heikentynyt, olo on voipunut, sairaus on kehittynyt nopeasti tai hengitystieinfektion oireet ovat vaikeutuneet uudestaan tai jos on lisäriskitekijöitä, kuten korkea ikä tai muita sairauksia.

Vanhuksilla keuhkokuumeen ainoa merkki voi olla sekavuus.

Joskus keuhkokuume voi esiintyä myös ilman hengitystieoireita, joten se tulee ottaa huomioon yhtenä vaihtoehtona, jos potilas on hakeutunut hoitoon nopeasti heikenneen yleistilan vuoksi.

Tunnistaminen

Hoitava lääkäri toteaa keuhkokuumeen useimmiten potilaan oireiden ja keuhkojen kuuntelulöydöksen perusteella. Potilaan taustatietojen, oireiden ja lääkärin tutkimuksen lisäksi keuhkokuumeen diagnostiikkaan kuuluu tulehdusarvon (CRP) mittaaminen verikokeella. Myös keuhkokuva voidaan käyttää, etenkin epäselvissä tilanteissa.

Keuhkokuumeen riskitekijät

Keuhkokuumeeseen sairastumisen riskiä lisäävät

- potilaan ikä (yli 65 vuotta)
- krooniset eli pitkäaikaiset keuhkosairaudet (esim. keuhkohtaumatauti)
- tupakointi
- alkoholiriippuvuus
- muut vaikeat yleissairaudet (esim. diabetes, sydämen vajaatoiminta, maksan tai munuaisten vajaatoiminta, syöpä tai aivoverenkiertohäiriö)
- immuunivajaus (esim. pernan poisto tai HIV) ja
- immuunipuolustusta heikentävä lääkitys.

Riskiä lisäävät myös aiemmin sairastettu keuhkokuume sekä huono suuhygienia.

Tutkimuksissa on viitteitä myös siitä, että mahalaukun happosalpaajat (tetyt närästyslääkkeet) ja keuhkohtaumatautia sairastavilla tietyt hengitettävät, kortisonia sisältävät lääkkeet saattavat lisätä keuhkokuumeeseen sairastumisen riskiä.

Sairastuminen influenssaan tai muuhun hengitysteiden virusinfektioon lisää keuhkokuumeen riskiä. Siksi näitä virusinfektioita kannattaa estää pesemällä käsiä ja käyttämällä alkoholi-käsihuuhdetta.

Rokotteet keuhkokuumeen ehkäisyssä

Käypä hoito -työryhmä suosittelee noudattamaan keuhkokuumeen ehkäisyssä [THL:n kansallista rokoteohjelmaa](#).

Pneumokokki on tavallisin aikuisten keuhkokuumeita aiheuttava bakteeri. Se leviää helposti kosketuksen, yskimisen tai aivastelun välityksellä. Lisätietoa [pneumokokkirokotteesta](#) löytyy THL:n sivuilta.

Koska influenssa ja korona (COVID-19) ovat keuhkokuumeen merkittäviä riskitekijöitä, myös influenssa- ja koronarokotteita suositellaan keuhkokuumeen ehkäisyssä. Lisätietoa THL:n sivustoilta: [Influenssarokote](#) ja [Koronarokotteet](#).

Hoito

Kun aikuisella potilaalla todetaan keuhkokuume, aloitetaan antibioottikuuri.

Ensisijainen antibiootti on amoksisilliini, penisilliiniallergisille doksisykliini.

Antibioottikuurin tulee kestää vähintään viisi vuorokautta.

Ennen kuin lääkitys lopetetaan, tulee potilaan olla kuumeeton 2–3 vuorokautta ja oireiden olla selvästi helpottumassa.

Jos sairaus on vaikea tai potilaalla on muita merkittäviä sairauksia, tulee hoitoajan olla pidempi. Myös tiettyjen keuhkokuumetta aiheuttavien mikrobien (esim. *Legionella* ja *S. aureus*) kohdalla tulee lääkehoidon kestää pidempään.

Jos potilaalla on ollut antibioottikuuri viimeisten kolmen kuukauden aikana, lääkäri harkitsee toisen antibiootin käyttämistä.

Oireiden helpottaminen omin keinoin

Hunaja, eukalyptusöljy tai mikä tahansa nielua ja kurkunpäättä kosteuttava neste saattaa helpottaa yskää.

Yskänlääkkeistä tai antihistamiineista ei ole osoitettu olevan hyötyä.

Hoitopaikka

Hoito kotona

Suurin osa keuhkokuumeista on lieviä eikä sairaalahoitoa tarvita.

Sairastunut voidaan hoitaa turvallisesti kotona, kun suun kautta otettava lääkitys onnistuu eikä kotihoitoa estäviä tekijöitä ole.

Hoito vuodeosastolla

Vaikeaoireista keuhkokuumetta hoidetaan vuodeosastolla. Tällöin ensisijaiseksi lääkkeeksi suositellaan suonensisäistä kefuroksiimia. Levofloksasiinia ja moksifloksasiinia pidetään toissijaisina lääkkeinä.

Toipuminen

Kun keuhkokuumepotilas ei tarvitse sairaalahoitoa, vaan pääsee kotiin, hänen tulee ottaa yhteyttä hoitavaan lääkäriin missä tahansa sairauden vaiheessa, jos kunto heikkenee uudelleen tai oireet – erityisesti kuume – eivät helpota kolmen vuorokauden aikana. Tällöin potilaan tila tulee arvioida uudelleen.

Jälkitarkastus

Jos potilas on yli 50-vuotias tai tupakoi, keuhkojen röntgenkuva on hyvä ottaa 6–12 viikon kuluttua diagnoosista.

Jos potilas on perusterve, tupakoimaton, alle 50-vuotias ja paranee hyvin, keuhkokuva ei rutiinimaisesti tarvitse enää ottaa uudelleen.

Lisätietoa aiheesta

Terveyskirjasto: [Keuhkokuume \(pneumonia\) aikuisilla](#)

Potilasversiossa mainitut organisaatiot antavat lisätietoa aiheeseen liittyen. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin Käypä hoito -toimitus ei vastaa muiden organisaatioiden antaman tiedon laadusta tai luotettavuudesta.

Tekijät

Potilasversion tekstin on Lääkäriseura Duodecimin [Käypä hoito -suosituksen](#) pohjalta päivittänyt potilaiden osallisuutta tukeva toimittaja **Kirsi Tarnanen**.

Tekstin ovat tarkistaneet Käypä hoito -työryhmän puheenjohtaja, professori, yleislääketieteen erikoislääkäri **Juha Auvinen** Oulun yliopistosta ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelta ja työryhmän jäsenet **Katariina Kainulainen**, sisätautien ja infektiosairauksien erikoislääkäri, osastonylilääkäri HUS Infektiosairauksien klinikasta ja kliinisen mikrobiologian erikoislääkäri, ylilääkäri **Kaisu Rantakokko-Jalava** Varsinais-Suomen hyvinvointialueelta ja Tyks Laboratorioista sekä Käypä hoito -toimittaja, yleislääketieteen erikoislääkäri **Ilona Mikkola** Lapin hyvinvointialueelta ja Suomalaisesta Lääkäriseurasta Duodecimista.

Vastuun rajaus

Käypä hoito - ja Vältä viisaasti -suositukset ovat asiantuntijoiden laatimia yhteenvetoja yksittäisten sairauksien diagnostiikan ja hoidon vaikuttavuudesta.

Ne eivät korvaa lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattilaisen omaa arviota yksittäisen potilaan parhaasta mahdollisesta diagnostiikasta, hoidosta ja kuntoutuksesta hoitopäätöksiä tehtäessä.

